

Läget på de globala energimarknaderna

Vecka 36, 2022

2022-09-07

Sammanfattning

Höstens första marknadsbrev innehåller som vanligt en sommarkrönika. Sommaren har generellt inneburit en ökad press på energimarknaderna; EU:s sanktioner mot rysk kol har trätt ikraft, naturgaspriserna har stigit kraftigt och den ryska naturgasexporten är högt osäker inför den kommande uppvärmningssäsongen. Samtidigt råder en stor osäkerhet kring den säkerhetspolitiska utvecklingen och den globala ekonomin.

Mycket höga elpriser i Europa har blivit än mer aktualiserat och lett till att flera länder har infört olika typer av ekonomiskt stöd för elanvändare. På europeisk nivå pågår nu diskussioner om gemensamma åtgärder för att dämpa elanvändningen och införa olika typer av pristak på både el- och naturgaspriserna. EU:s energiministrar är planerade att träffas för att diskutera möjliga åtgärder på fredag den 9 september. Ett utkast till icke-fastslagna åtgärder som har läckt ut till media¹ nämner åtgärder som en frikoppling mellan elpriset och naturgaspriset genom att frångå marginalprissättningsmodellen, ökade incitament för en minskad och mer flexibel elanvändning, både för industrianvändare och hushåll, samt ökad möjlighet för medlemsstaterna att reglera elpriset för vissa användargrupper.

Även i Sverige har elpriset varit högt och regeringen har meddelat dels att man planerar ytterligare ett ekonomiskt stödpaket för elanvändare med höga elkostnader, dels att man kommer verka för att frikoppla elprisets direkta påverkan från naturgaspriset på EU-nivå. Enligt statsminister Magdalena Andersson skulle ett sådant fränsteg från den nu gällande marginalprissättningsmodellen på den europeiska elmarknaden kunna leda till minst en halvering av elpriset i södra Sverige².

<http://www.energimyndigheten.se/globalaenergimarknader>

*För Energimyndighetens löpande bedömning av det svenska energiförsörjningsläget till följd av kriget i Ukraina, se myndighetens [lägesbilder](#).

¹ Ex. Financial Times, Bloomberg.

² Presskonferens den 2 september med Magdalena Andersson, Mikael Damberg och Khashayar Farmanbar.

Innehåll

Sammanfattning	1
Olja	2
Naturgas	6
Kol och EU ETS	9

Priser vid stängning den 6/9

Olja	ICE Brent, front month		
	92,83,10	USD/fat	↓*
Naturgas	ICE TTF, month ahead		
	239,84,07	EUR/MWh	↑*
Kol	ICE AP12, front month		
	380,00	USD/ton	↑*
Utsläppsrätter	ICE EUA, Dec contract		
	69,88	EUR/ton	↓*

* Pilen indikerar prisrörelse sedan förra marknadsbrevet.

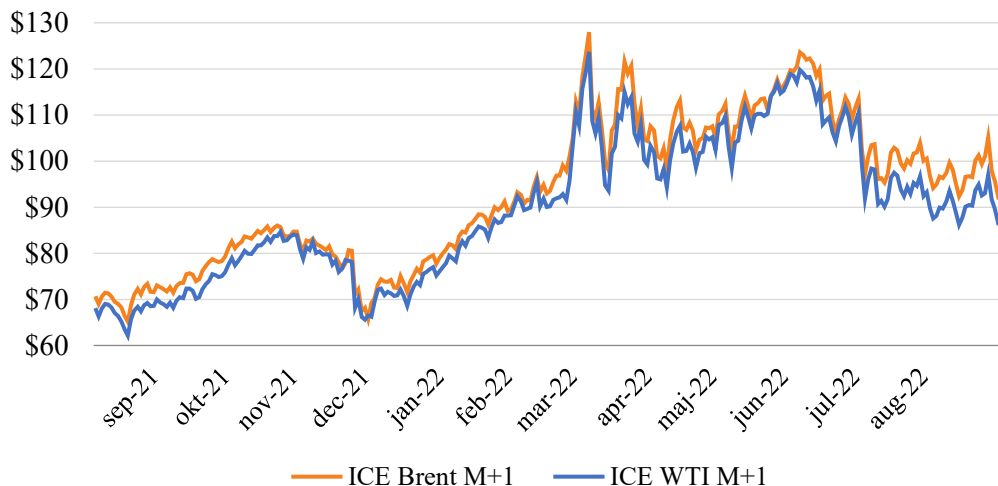
Olja

Oljepriset har fortsatt varierat relativt mycket sedan marknadsbrevets senaste publicering i början av juli. Generellt har priset gått ned något från den höga pristoppen i juni, med en genomsnittlig stängningsprisnivå omkring USD98 per fat under perioden 6 juli-6 september, vilket kan jämföras med det genomsnittliga stängningspriset under juni månad om USD116,2 per fat. I slutet av augusti steg priset tillfälligt från att tidigare under augusti månad ha legat under eller runt USD100 per fat. Sedermera har priset sjunkit återigen till följd av lägre efterfrågeförväntningar och Brent M+1 stängde den 6 september på USD92,86 per fat.

Hittills har oljevolymerna från Ryssland minskat i mindre omfattning än tidigare väntat, genom delvis återupptagen export till Europa och ökade leveranser till Indien, Kina och Turkiet. I förra veckan meddelade G-7 länderna att man har enats om att införa ett pristak på rysk olja, för att begränsa de ryska oljeintäkterna. Det är dock många detaljer och frågetecken som kvarstår innan ett sådant system kan införas, exempelvis vid vilken nivå ett pristak ska sättas. Effekten av åtgärden kommer också bero på i vilken utsträckning G-7 länderna kan få andra köpare som exempelvis Kina och Indien att använda sig av pristaket. Varken Indien eller Kina har hittills indikerat att de ämnar delta i ett pristak. Ryssland har meddelat att man kommer avbryta alla leveranser till köpare som deltar i ett pristakssystem. Enligt det som G-7 länderna hittills har beslutat ska rysk olja som köps under en viss prisnivå kunna nyttja en del av de transportknuta tjänster som annars ligger under sanktioner, exempelvis försäkringstjänster.

I grunden har marknadsfundamenten ändrats marginellt, även om utbudsperspektivet på kort sikt har förbättrats något genom en åtminstone för tillfället återupptagen export från Libyen och fortsatta begränsningar i den amerikanska raffinaderisektorn vilket tillsammans med släpp av beredskapslagren har lett till en hög amerikansk export av råolja. Samtidigt har OPEC-länderna fortsatt haft svårt att öka sina leveranser, implementeringen av EU:s sanktioner mot rysk råolja närmar sig och det höga naturgaspriset i Europa har triggat ett ökat bränslebyte till olja, vilket enligt det internationella energirådet IEA bedöms leda till en ökad oljeefterfrågan under 2022 jämfört med tidigare bedömningar. En sådan utveckling kan stärka priserna. Oron för en svag ekonomisk utveckling dämpar dock fortsatt priserna. De stora osäkerheterna kvarstår med andra ord och bidrar till ett fortsatt volatilt oljepris.

Råoljepriser USD per fat

Källa: Intercontinental Exchange.

Produktpriserna gick ned under juli månad och första veckan i augusti från en hög prisnivå i juni men har sedan stigit och ligger fortsatt på en relativt hög nivå, till följd av bland annat begränsad raffinaderikapacitet och infrastrukturproblem i flera länder under sommaren. Låga flodnivåer i Europa har medfört att produkttransporter via pråm har varit begränsade och i början av augusti stängde Ryssland av flödet via oljerörledningen Druzhba till Slovakien, Ungern och Tjeckien till följd av meningsskiljaktigheter kring transitavgifter, vilket ledde till en ökad oro för ett ytterligare stramare råolje- och produktutbud i Europa. Flödet återupptogs sedermera.

Enligt uppgifter baserade på fartygsrörelser ökade Europa sin import av rysk diesel under juli månad, både jämfört med juni i år och med samma månad förra året. Ökningen indikerar att marknaden för diesel fortsatt är ansträngd och att det bli utmanande för Europa när sanktionerna mot ryska oljeprodukter träder ikraft.

OPEC+ levererar kort och flaggar för eventuellt ytterligare sänkt produktion

I juli besökte den amerikanske presidenten Joe Biden Saudiarabien för första gången under sin tid som president och dess till vardags ledare, kronprins Mohammad bin Salman. Besöket var uppmärksammat eftersom relationen mellan Biden-administrationen och Saudiarabien har varit minst sagt frostig sedan president Biden anklagade kronprinsen för direkt delaktighet i mordet på den saudiske journalisten Jamal Khashoggi 2018 och Biden har under sin tid som president endast velat ha samröre med den saudiske kungen. Biden-administrationen har också tydligt meddelat att man vill fokusera USA:s utrikes- och säkerhetspolitik mot Kina och i mindre utsträckning Mellanöstern, något som Saudiarabien har kritiserat eftersom man anser att USA sviker sina allierade i området.

Efter mötet mellan president Biden och kronprins bin Salman gav de båda parterna ett gemensamt uttalande där länderna förnyade sina åtaganden för stabilitet på de globala energimarknaderna och USA välkomnade Saudiarabiens åtagande för balans på den

globala oljemarknaden. Det nämndes dock inget konkret från Saudiarabiens sida om en ökad oljeproduktion.

Efter OPEC+ ordinarie möte i början av augusti meddelade samarbetskonstellationen att man höjer målproduktionen med 100 000 fat per dag från september, en klar om än inte oväntad besvikelse för marknaden som sannolikt hade hoppats på en mer omfattande höjning. Samtidigt har OPEC+ länderna haft fortsatt svårt att leverera enligt sin målproduktion. I juni låg produktionen omkring 2,5 miljoner fat per dag under det beslutade produktionstaket, trots att Rysslands produktion ökade under samma månad. Under juli månad beräknas produktionen ha understigit produktionsmålet med omkring 3 miljoner fat per dag.

Under septembers ordinarie möte i början av veckan beslutade OPEC+ att minska produktionen med 100 000 fat per dag från oktober. För några veckor sedan hintade Saudiarabiens energiminister om att en produktionsneddragning var att vänta, då han luftade en oro för att den så kallade futures-marknadens volatilitet och brist på likviditet skulle indikera att marknaden i minskande utsträckning beror på marknadsfundamentet för utbud och efterfrågan på olja. Med futures-marknaden avses olja som handlas för leverans längre fram i tiden och uttalandet avser att de priser till vilka olja för leverans om exempelvis en månad inte speglar det faktiska utbudet och efterfrågan som gäller på marknaden.

Uppdaterade bedömningar i augusti – ökat bränslebyte leder till ökad efterfråga

I sin senaste publicering av rapporten Oil Market Report, beräknar IEA att oljeefterfrågan under 2022 kommer uppgå till i genomsnitt 99,7 miljoner fat per dag. Det är en ökning med 380 000 fat per dag jämfört med julis prognos och innebär en genomsnittlig ökning om 2,1 miljoner fat per dag under året jämfört med 2021. Under 2023 beräknas efterfrågan stiga ytterligare och uppgå till i genomsnitt 101,8 miljoner fat per dag. Den ökade efterfrågan beror framför allt på ett ökat bränslebyte från kol och naturgas till olja i flera regioner, till följd av sanktioner och höga priser.

Den amerikanska energimyndigheten EIA beräknar i sin Short-Term Energy Outlook från augusti att efterfrågan uppgår till 99,4 miljoner fat dag under 2022, en minskning med 100 000 fat per dag jämfört med julis prognos. EIA ökar dock sin prognos över 2023 års efterfrågan med motsvarande volym och beräknar att efterfrågan under 2023 uppgår till 101,5 miljoner fat per dag.

Iran-avtalet fortsatt utan lösning

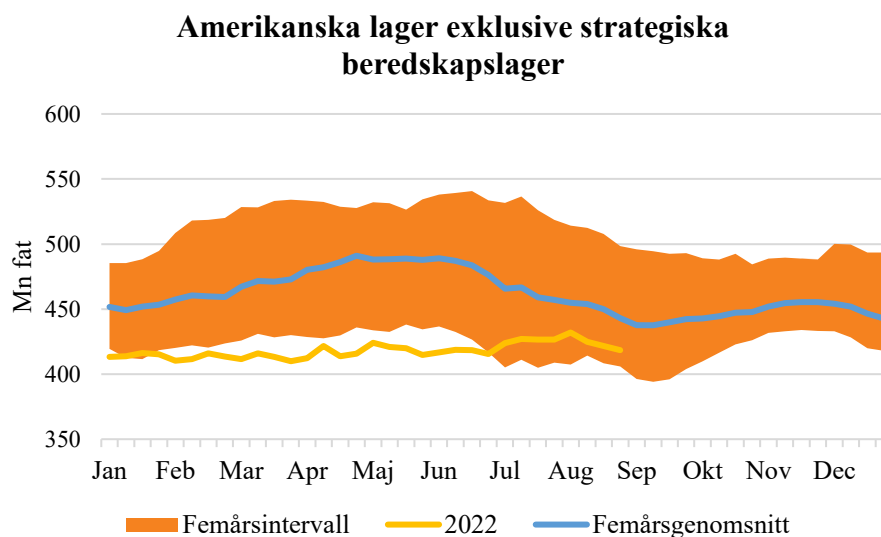
I ett försök att rädda det så kallade kärnvapenavtalet mellan bland andra USA, Iran och EU från 2015 har förhandlingar kring USA:s återinträde i avtalet pågått sedan Biden-administrationen tog plats i Vita huset. Samtalen mellan framför allt USA och Iran har dock gått trögt och små framsteg har gjorts sedan samtalen initierades. Under sommaren har viss förhoppning om ett förnyat avtal väcks efter att EU har lagt fram ett nytt förslag till avtalstext. EU har meddelat att man anser att Irans respons på förslaget är ”konstruktiv”. Samtidigt är det oklart vad som skulle ha ändrats relativt tidigare förslag som har förkastats av en eller flera parter, eftersom EU också har indikerat att det nuvarande förslaget i stora drag bygger på tidigare förslag. Ingen av parterna har heller

velat gå in i mer detalj kring innehållet eller hur tidigare absoluta krav från de olika parterna ska ha lösts i och med det nya förslaget.

Utvecklingen ledde initialt till ett lägre oljepris i och med Irans kapacitet att, skulle sanktionerna mot landets oljeexport släppas, öka sin oljeproduktion substantiellt på relativt kort tid. I en presskonferens på måndagen (29 augusti) meddelade Irans president Ebrahim Raisi att Iran endast kommer överväga att ingå ett nytt avtal om den pågående utredningen som nu genomförs av det internationella energiatomorganet IAEA upphör, ett uttalande som indikerar att det kan dröja ytterligare innan en ny överenskommelse kan nås.

Viss lageråterhämtning

Sedan juni har de amerikanska kommersiella lagren ökat och ligger nu inom femårsgenomsnittsintervallet. Den ökade lagerhållningen har skett parallellt med en rekordhög oljeexport från USA, till följd av brist på raffinaderikapacitet samt USA:s löpande lageravtappning från beredskapslagren som enligt nuvarande plan ska ske fram till oktober.

Källa: EIA.

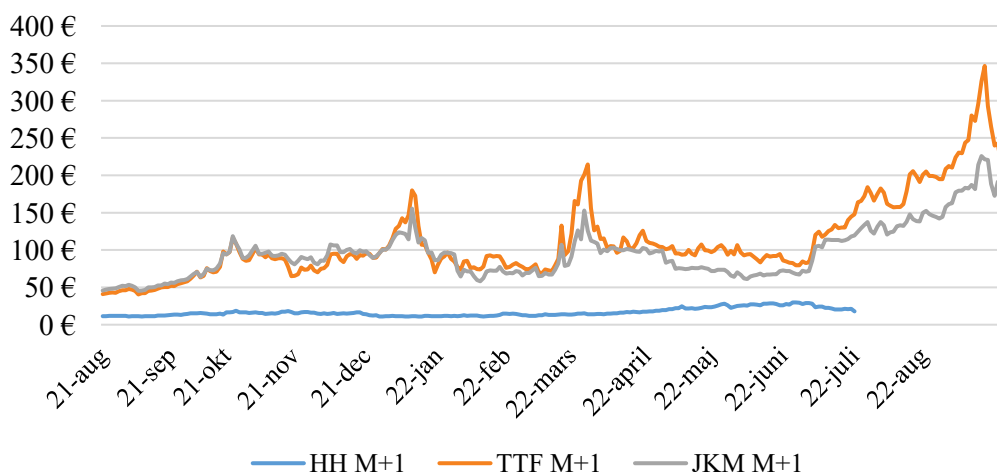
Kommersiella lager inom OECD ökade något under juni månad men ligger fortsatt en bit under femårsgenomsnittet.

Naturgas

Under sommaren har den europeiska naturgasmarknaden varit minst sagt volatil och osäkerheten kring de ryska naturgasleveranserna har om möjligt ökat ytterligare. Det nordvästeuropeiska hubbpriset TTF har stigit till nya rekordnivåer efter begränsningar via rörledningen Nord Stream 1 som levererar naturgas från Ryssland till Tyskland och som är mycket viktig för naturgastillförseln till bland annat norra Europa.

I juli skedde ett sedan tidigare planerat stopp på NS1 till följd av säsongsrelaterat underhåll. En stor oro fanns då för att Ryssland inte skulle återuppta naturgasleveranserna när underhållet var klart. Naturgasleveranserna återupptogs dock vid planerat datum men med ett lägre flöde än tidigare. Enligt Ryssland skedde detta till följd av att en turbin som tidigare skickats till Kanada för reparation och som sedan inte kunnat skickas tillbaka till följd av sanktioner, krävdes för att helt återuppta flödet. Det är dock osannolikt att det skulle vara frånvaron av turbinen som föranledde ett tekniskt mer begränsat flöde. Flera länder, däribland Tyskland, har istället anklagat Ryssland för att använda naturgasexporten till Europa som ett vapen för att minska EU:s tryck på Ryssland i samband med kriget i Ukraina. Kanada gjorde sedermera vissa sanktionsundantag som möjliggjorde för turbinen att skickas tillbaka till Ryssland. Till följd av långa ledtider och det faktum att det används flera turbiner i samma anläggning av NS1 har dock möjliggjort för Ryssland att begränsa flödet via NS1 under en längre tid med samma argument.

Naturgaspriser EUR per MWh

Källa: Montel. Till följd av ett dataproblem kan priser över Henry Hub (US benchmark) inte visas i veckans marknadsbrev.

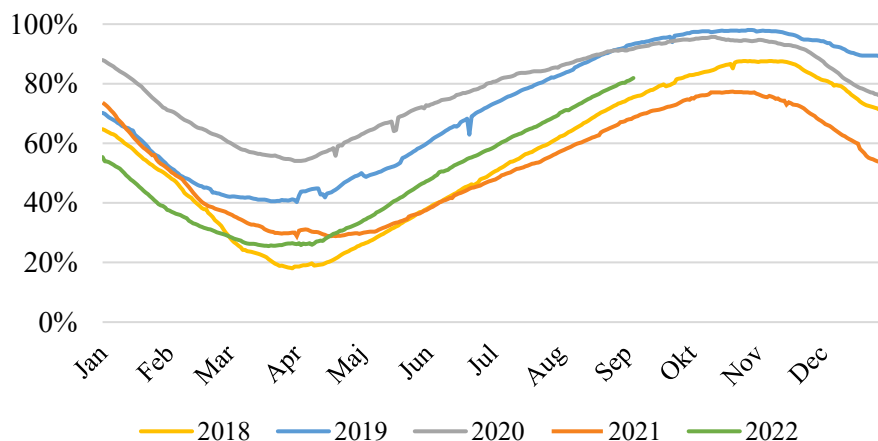
I augusti meddelade Ryssland att man återigen kommer stänga av naturgasleveranserna via NS1 under tre dagar. När dessa dagar hade passerat meddelade Ryssland att man kommer pausa naturgasleveranserna via NS1 på obestämd tid. Först angavs sanktionsrelaterade orsaker men senare har Ryssland meddelat att avstängningen är kopplat till det besked som G-7 länderna lämnade för drygt en vecka sedan om att man avser införa ett pristak på rysk olja (se mer under avsnittet Oljemarknaden).

Den senaste avstängningen av NS1 har föranlett mycket höga prisnivåer, vilket också har lett till rekordhöga elpriser i Europa.

EU:s energiministrar är planerade att träffas på fredag för att diskutera flertalet åtgärder för att sänka priset på el, bland annat ska en frikoppling mellan elpriset och naturgaspriset diskuteras och olika typer av pristak och förbrukningsdämpande åtgärder. På den interna elmarknaden sätts priset enligt en marginalprissättningsmodell, vilket gör att det är det dyraste kraftslaget som krävs för att möta efterfrågan som också blir prissättande för övrig kraftproduktion. Prissättningsmodellen har använts länge och anses under normala omständigheter vara robust och främja att förnybara kraftslag genom ökade vinstmarginaler snabbare kan etablera sig. I samband med Rysslands invasion av Ukraina och särskilt efter sommarens händelser kring NS1 har dock fler och fler länder kritiserat prissättningsmodellen och menat att det leder till överpriser som riskerar att slå ut industrier och ekonomiskt utsatta hushåll.

Den svenska regeringen meddelade nyligen att man anser att prissättningsmodellen är olämplig i den situation som råder och att Ryssland genom att indirekt kunna styra elpriset genom att styra naturgasexporten till Europa får att för stor påverkan på europeiska och svenska elanvändare³. De höga elpriserna har också lett till att likviditeten hos vissa elbolag har nått kritiskt låga nivåer. Regeringen har därför meddelat att man kommer ställa ut kreditgarantier till elbolag motsvarande 250 miljarder kronor. Kreditgarantierna ska vara tillgängliga under 2022 och 2023 och framför allt rikta sig till svenska elbolag.⁴ Riksdagen fattade beslutet den 5 september⁵.

Fyllnadsgrad gaslager EU totalt

Källa: GSE minus strategiska reserver.

De europeiska naturgaslagren är nu till knappt 82 procent fyllda, att jämföra med 69 procent vid samma tidpunkt förra året. Det innebär att lagren i nuläget uppfyller det krav

³ [Regeringen vill att EU vidtar kraftfulla åtgärder för att minska gasprisets inverkan på kundernas elkostnad - Regeringen.se.](#)

⁴ [250 miljarder kronor i kreditgarantier för lån till elproducenter - Regeringen.se.](#)

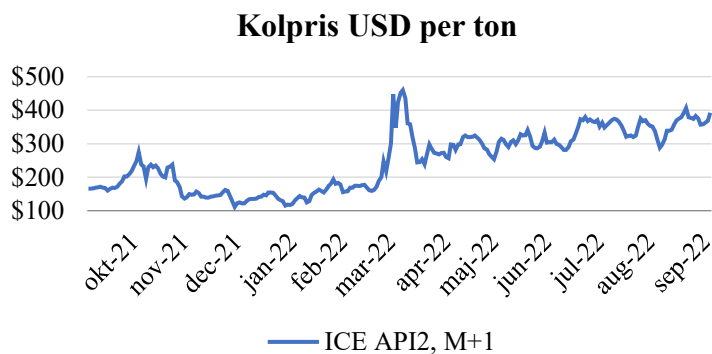
⁵ [Aktuellt - Riksdagen.](#)

om minst 80 procents fylld senast den 1 november i år som beslutades om tidigare för att öka försörjningstryggheten under den kommande uppvärmningssäsongen. Det är dock viktigt att understryka att även med fulla naturgaslager måste Europas användning av naturgas minska under en normal uppvärmningssäsong för att kunna hantera ett eventuellt fullständigt eller omfattande stopp av de ryska naturgasleveranserna. Endast lagervolymer är alltså inte tillräckligt för att hantera en normal förbrukning. Det finns också en risk att lagren minskar innan uppvärmningssäsongen startar.

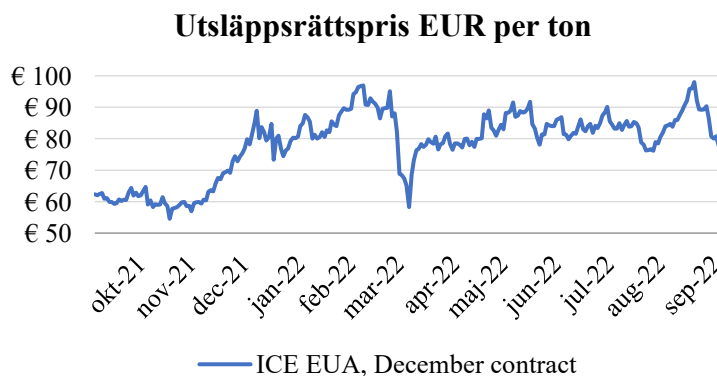
Kol och EU ETS

Kolpriset har under sommarmånaderna fortsatt att handlas på en hög nivå och den 22 augusti översteg priset USD400 per ton för första gången sedan i början av mars. Anledningen är den ökade efterfrågan på kolbaserad kraftproduktion i takt med att gastillgången i Europa minskar. I början av sommaren handlades kolen för strax över USD300 per ton men ökade till omkring USD350 per ton i slutet av juni och har därefter hållit sig på en hög nivå. De höga europeiska naturgaspriserna håller fortsatt kolpriset på en högre nivå än vanligt. Det finns en farhåga att en ökad kinesisk efterfrågan i vinter kan komma att minska tillgången ytterligare i Europa och således pressa upp priserna ytterligare.

Källa: Intercontinental Exchange.

Utsläppsriktpriset har under sommarmånaderna handlats för genomsnittligen EUR85 per ton. Priset påverkas fortsatt av generellt höga energipriser i Europa och i takt med att gastillgången blir lägre och fler aktörer övergår till kolbaserad kraftproduktion så ökar även utsläppsriktpriset. Priset har under sommaren även påverkats av förhandlingar inom EU över hur utsläppsriktssystemet ska utformas i framtiden. Under sommarmånaderna handlades utsläppsrikterna som lägst för drygt EUR76 per ton och det högsta stängningspriset någonsin rapporterades 19 augusti då det uppgick till EUR98 per ton. Utsläppsriktpriset förväntas påverkas av hur den industriella aktiviteten kommer att se ut under hösten och vintern och i vilken grad kraftproduktionen kommer att vara kolbaserad.

Källa: Intercontinental Exchange.